



Pekka Lempiäinen

Stava vastaan Härkis

Innehållsförteckning

1. Luku

2. Luku

3. Luku

4. Luku

5. Luku

6. Luku

7. Luku

8. Luku

9. Luku

10. Luku

11. Luku

12. Luku

13. Luku

14. Luku

15. Luku

16. Luku

17. Luku

18. Luku

19. Luku

20. Luku

Kirjailijan aikaisempaa tuotantoa Luku

1.

Kun ensi kertaa näin läheltä Stavan, minua ihan nauratti: laiha, pieni ihminen kuluneissa, likaisissa vaatteissa. En edes yrittänyt arvata minkä ikäinen tuo ihminen oli. Se tuoksui navetalle niin vahvasti, että uskoin sen oleskelevan navetassa päivät ja yöt läpeensä. Se toljotti minua ruskeilla silmillään suoraan silmiini niin tiukasti, että minun piti kääntää katse syrjään. Sen päähän oli sidottu liina. Hikipisarot olivat piirtäneet kasvoille raitoja. Se huohotti hieman, väänteli suutaan ja yhä vain toljotti minua.

- Vai tuommoinen otus, se sanoi. - Eipä näytä kaksiselta. Ja minunko siitä pitäisi mies tehdä?

- No ei sitä nyt sentään sinultakaan voi ihan ihmeitä vaatia, sanoi saattajani. - Mutta ellet saa siitä mitään tehtyä, niin pane se vaikka lihoiksi.

- Ja tämäkö se sitten teki Allisterista kuohilaan, kysyi Stava.

- Tämä pirulainen siinä melkein onnistui, saattajani sanoi. - Mutta ehkä se Allister vielä siitä paranee, aikaa myöten. Mutta pehtori on tälle nyt niin äkäinen, että tappaisi tämän jos vaan kiinni saisi. Se Vaalperihan tätä sääli. En usko että kukaan muu olisi mitään piitannut, vaikka tämä oltaisiin tapettu heti. Mutta se Vaalperi...

Stava katsoi minua kauan ja minä katsoin Stavaa. Kun Stava viimein käänsi katseensa toisaalle, katsoin maisemaa. Siinä oli mökki, pieni ja vähän laho, huonoimpia mökkejä mitä olin kuunaan nähnyt. Näkyi myös kaivo ja vaja, jonka ovi retkotti auki. Mökin takana näkyi osa liiteriä ja vähän sivummalla jotain mustuneita raunioita. Pihalla kasvoi muutamia puita ja pensaita, mökin edessä pieni, rikkaruohojen valtaama kasvima. Ympärillä kasvoi metsää,

yhdestä reunasta niin kapeasti, että sen läpi näkyi kartanon suuria peltoja.

Stava tuijotti taas minua ja minä käännyin katsomaan Stavaa. Tiesin naisen Stavaksi, sillä Stavaksi kaikki naista kutsuivat, paitsi ne jotka kutsuivat vanhaksi akaksi. Olin tuon samaisen akan joskus navetassa nähnytkin, tai ulkona ollessani kulkevan kartanon mailla sinne ja tänne. Navetassa olin kuullut puhuttavan paljonkin jostain Stavasta, mutta en ollut aikaisemmin naista mitenkään huomionnut. Mutta kaikki puheet mitä olin Stavasta kuullut, kertoivat yhtä ja samaa, että Stava muka tiesi eläimistä kaiken mitä eläimistä voi tietää ja että Stava jotenkin hallitsi eläimiä, että Stava oli eläimille suuri tietäjä ja parantaja. Olin niistä puheista ymmärtänyt, että Stava oli jotain suurta ja mahtavaa.

Kun minua sitten lähdettiin tuomaan Stavan luo kuin rangaistukseksi, olin odottanut ja kieltämättä vähän pelännytkin, että vastaani asettuisi joku suunnattoman suuri ja vahva ihminen, ihminen jonka silmät leiskuisivat tulta kuin saalistavalla sudella ja jonka raateluhampaat olisivat suuret kuin karhulla. Mutta näinkin nyt vain pienen, laihan akan, Stavan. Olin kai aikaisemmin kuvitellut, että oli olemassa toinenkin Stava, suuri ja vahva ja pelottava, ja että tuo pieni akka jonka olin aikaisemmin nähnyt, oli vain yksi oikean Stavan apureista.

Siinä me nyt sitten tuijotimme toisiamme, kunnes saattajani kärsivällisyys loppui, sanoi:

- Siinä se nyt on.

Stavan kasvot tummuivat, kääntyi mieheen päin.

- Kyllä minä sen näen. Näen että on ihan tavallinen eläjä, ei laiha jos ei lihavakaan, ei nuori jos ei vanhakaan. Ihmettelen vain, että mikä tästä niin kummallisen tekee.

Aivan samaa minä mietin Stavasta.

- Sen pitäisi täällä viettää yötkin, sanoi saattajani. - Kartanoon tällä ei ole enää mitään asiaa, ei nyt ainakaan vähiin aikoihin. Käskivät sitten tuoda sen vaikka tänne, tai

Vaalperi käski. Vaikka eihän täällä enää ole navettaakaan. Sehän taisikin palaa jo kolme suvea sitten. Mutta tässä se nyt on, Stavankin uusi koti. Täällä elelette kunnes Vaalperi toisin määrää.

Minun oli vaikea pitää silmiäni irti Stavasta, siksi huvittavalta akka vaikutti. Toisaalta olin myös helpottunut, kun eivät tuon pahempaa rangaistusta minulle keksineet. Kaikki pelot mitä olin tuntenut, haihtuivat olemattomiin Stavaa katsellessa. Minua taas nauratti. Mutta vaikka en ääneen Stavalle nauranut, se kai vaistosi minun nauravan juuri sille ja sen silmiin syttyi kiukkuinen tuike. Hetken se katsoi minua niin äkäisenä, että jokin pureskeleman ruoho takertui kurkkuuni kiinni ja jouduin kakistelemaan pitkän tovin ennen kuin henki taas kulki.

Tuon jälkeen Stava näytti tyytyväiseltä, jopa ehkä vähän voitonriemuiselta.

- Sinä se sitten melkoinen epeli oletkin, Stava sanoi minulle. - Mutta sen kun nyt painat päähäsi, että olet mikä tahansa, niin minulle sinä et pärjää. Ei ole sellaista olentoa eteeni tullut, jota en olisi taltuttanut. Sen kun opit, niin kyllä me toimeen tullaan.

Stava kääntyi katsomaan maisemaa, varsinkin rakennuksia. Harmi huokui kasvoista.

- Eipä ole kaksista.

- Me tuodaan kyllä apetta ja kaikkea muuta mitä vaan tarvis on, sanoi saattajani. - Mikäs teidän täällä on ollessa. Otat tuon Härkiksen vaikka petiin viereesi, niin pysyt lämpimänä.

- En minä tuommoisen otuksen vieressä nuku, sanoi Stava. - Minä olen sentään ihminen. Ja missä minä sitä päivällä pidän? Minun on heti aamusta mentävä vasikoita hoitamaan ja lampaita ja kanoja. Miten minä muka kaikkea ennätän vahtimaan?

Saattajani kertoi:

- Niin se Vaalperi itse sanoi, että Stava hoitakoon ja vahtikoon Härkistä, eikä muista töistä nyt niin piittaa. Joku

toinen saa hoitaa Stavan työt, vasikat ja kanat ja muut.

- Mutta mitä se pehtori siitä sanoo, kysyi Stava.

- Stava ei nyt huolehdi pehtorista, eikä mistään muustakaan. Se on Vaalperi, joka täällä määrää. Pehtorikin tekee vaan sen, mitä herra käskee.

Kolme ihmistä minua oli Stavan luo saattanut, mutta vain yksi heistä Stavalle puhui. Tuo puhelias oli kartanon ajomies, kaksi muuta olivat renkejä. Ajomies taisi olla porukan päällikkö, oli kulkenut koko matkan ensimmäisenä tietä näyttämässä. Rengeistä toinen oli kulkenut aivan edessäni, oli pitänyt kiinni ketjusta, joka oli kiedottu kaulani ympärille, toinen oli kulkenut aivan kannoillani. Matkalla muutkin olivat puhuneet ja heidän puheista olin ymmärtänyt, että loppuni voisi olla lähellä. Olin jopa pelännyt, että ne tappaisivat minut jo matkalla.

Se oli ollut minulle kuoleman vakava matka, mutta niin voimaton ja väsynyt silloin olin, etten ollenkaan hangoitellut vastaan. Olin laahustanut eteenpäin viimeisillä voimillani ja odottanut kuolemaa.

Oli siksi huojentavaa tajuta, että ainakin jonkin aikaa saisin sentään elää. Vaikka lähitienuo näytti kurjalta ja köyhältä, niin ruokaa ja lämpöä riittäisi tarpeisiini pitkäksi aikaa, elettiinhän vasta alkukesää. Minähän eläisin vaikka pelkillä maan antimilla pitkälle syksyyn.

Enkä sitä paitsi oikein uskonut enää, että kovin kauaa paikalla viipyisin. Kun saisin voimani takaisin, yksi pieni akka ei minua pidättelisi.

Saattajani lähtivät, naureskelivat mennessään. Stava katsoi heidän perään niin kauan kuin heidät näki, sitaisi sitten kaulaani sidotun kettingin kiinni lähimpään puuhun, sanoi:

- Siinä pysyt, kunnes palaan.

Se kolisteli hetken aikaa vajassa, kantoi eteeni tyhjän saavin, nosti kaivosta vettä, kaatoi saaviin. Vesi oli kylmää ja piristävää.

- Kai me täällä toimeen tullaan, se sanoi. - Sinä saat asua tuossa vajassa, jahka saan sen korjattua ja siivottua. Kai me nyt ainakin tämä yksi yö vietetään mökissä yhdessä. Ei kai sinua voi uloskaan yksin jättää, kun kerran käskivät pitää sinua silmällä.

Stava katseli mökkiä ja niin katsoin minäkin. Kun mökkiä vertasi tiloihin, millaisissa olin tottunut kartanossa ollessani elämään, oli se aivan kurja hökkeli. Kartanossa jopa siat asuivat paremmin, naudoista ja hevosista ja ihmisistä puhumattakaan. Mökin ovi oli teljetty kiinni pysymään puolikkaalla heinäseipäällä. Ikkunoita oli rikki ja niitä oli korvattu jollain levyillä. Katto oli pahasti notkolla ja päreitä puuttui sieltä täältä. Savupiipusta osa oli murentunut katolle. Seinien alaosat olivat jo lahoja. Mökin kivijalka oli pettänyt, niin että mökki oli vähän kallellaan. Sitä ei kai vuosiin oltu edes yritetty korjata. Mökin toiselle seinustalle oli hiljattain tuotu kaksi täyttä säkkiä, kasa olkia ja kasa heiniä.

Stava talutti minut sisälle. Pölyä oli joka puolella paksu kerros. Huoneita oli kaksi ja Stava päästi minut isompaan niistä. Huonekaluja siellä ei ollut. Lattia oli paikoin niin laho, että petti jalkojeni alla. Hetken päästä Stava toi sinne olkia ja astiassa vettä. Itse se hääräsi toisessa huoneessa hellan kimpussa ja saikin hellan pian toimimaan. Sisälle tosin tuli paksultu savua.

Ulkona ilta jo hämärsi.

Stava tuli eteeni, sanoi:

- Minä olen se, joka täällä määrää.

Tuijotimme taas toisiamme silmästä silmään ja lopulta Stava sanoi:

- No, et sinä kyllä pahalta näytä etkä ilkeältä. Pane maaten. Tuumataan aamulla, mitä tehdään.

Se irrotti vielä kettingin kaulani ympärillä, katseli sitä hetken ja sanoi:

- Ei tällä tavalla ketään saisi vangita, ei kettingillä ainakaan. Etsitään huomenna toinen lieka.

Kävin makuulle olkien päälle, katselin oviaukosta Stavaa ja taas alkoi naurattaa. Tuo ruipeloko minut muka saisi kuriin, minut joka olin pedoista hurjimpia, kai hurjin olento mitä tienoolla kuunaan oli elänyt. Tuo pieni akka, jonka tällainen hurjimus tallaisi littanaksi vaikka jalat sidottuina ja vaikka silmät kiinni. Tuon akan jos saisin leukojeni väliin, voisin sen helposti purra keskeltä poikki ja nielaista molemmat palaset. Tuommoiselle pikkuiselle akalle ne antoivat minut kesytettäväksi.

Käsittämättömältä tuntui ihmisten tyhmyys. Minä olin suuri ja minä olin vahva ja olin hurja kuin mikä. Mutta tuo akka oli pieni ja laiha, vaikutti kiltiltä.

Minä kun olin navetassa muiden puheista käsittänyt, että juuri tuolla samaisella Stavalla oli kyky hallita eläimiä. Olin odottanut kohtaavani jotain suurta, mutta näin vain laihan, vanhan akan, akan jota ennen olin pitänyt aivan tavallisena akkana, jota en siksi ennen ollut kahdesti vilkaissut.

En tiedä itsekkään olinko enemmän helpottunut vai pettynyt, enemmän kai pettynyt. Minua taltuttamaan asetettiin pieni hiirulainen. Elämä tuntui sillä hetkellä enemmän kuin oudolta, nurinkuriselta. Minä olin taistellut, minä olin voittanut, minut oli jostain syystä vangittu, mutta vartijakseni pantiin pieni, laiha akka. Oliko se jotain kohtalon ivaa?

Minä päätin, että heti kun vähänkin voimistuisin, ehkä heti aamulla, näyttäisin tuolle akalle mistä suomalainen sonni on tehty: tulesta ja tappurasta. Olkoon akka vaikka mitenkä viisas tai kiukkuinen, niin ei tämä minua pystyisi kesyttämään. Minä potkisin ja minä puskinsin, minä vaikka tallaisin tuon pienen akan sorkkiini.

Sen jälkeen juoksisin metsään ja eläisin siellä villinä ja vapaana. Mikään ei minua pysäyttäisi.

2.

Siitä tuli pitkä yö, mutta niitähän minulla oli takana jo vaikka mitenkä monta. Nyt sentään pääsin kunnolla makuulle, oli ruokaa ja oli vettä. Muistelin taas sitä, miten olin tähän tilanteeseen päätenyt.

Ensinhän minä olin vain vasikka vasikoiden joukossa, sitten minusta tuli mullikka ja pian kasvoin suureksi ja vahvaksi, kasvoin sonniksi.

Ei meitä sonneja tosin koskaan ollut kuin muutama, lehmiä oli paljon enemmän, niistä kun ihmiset lypsivät maitoa. Olisi luullut että kartanossa olisi sonni voinut elää kuin paratiisissa ikään lehmien ympäröimänä, mutta ei se onnea ollut sekään.

Meidän sonnien joukossa vaihtuvuus oli suurta. Jotkut tutuistani katosivat aivan nuorina vasikoina, jotkut elivät pitempään, katosivat jonnekin vasta mullikoina tai sonneina. Joskus joukosta katosi yksi kerrallaan, niin että välissä kului viikkoja rauhallista aikaa, mutta sitten noutaja taas kävi. Ketään ei koskaan oikein kunnolla oppinut tuntemaan, kun toinen jo salaperäisesti katosi

En tiedä miten itseni kohdalla kaikki tapahtui, minä vain yhtenä päivänä päädyin härkien joukkoon. Itse uskoin silloin, että olin valittu siihen porukkaan, että olin jotenkin muita sonneja parempi. Häräthän tekivät työtä ja uskoin että työhäriksi valitut olivat vahvimpia kaikista mullikoista ja sonneista. Niin myös muut työhärit uskoivat ja vakuuttivat sitä minulle. Työhärit olivat ja pysyivät, saimme kukin oman nimen ja opimme tuntemaan toisemme ja pelot joita kynnimme. Minä sain nimen Härkis. Me teimme työtä päivästä toiseen, joskus yhdessä, joskus yksikseen vain ihminen apurina.

Elämä oli tylsää ja raskasta, mutta kuten muuan renki sanoi, että saimme sentään elää. Me saimme hyvää ravintoa ja meistä pidettiin hyvää huolta.

Myös lehmät olivat ja pysyivät paikoillaan vuodesta toiseen ja opin vähitellen tuntemaan heitä paremmin, vaikka en nähnytkään heitä kuin aidan takaa. Nuo kartanon muut härät, minua vanhemmat ja viisaammat, he eivät jostain syystä lehmiin kiinnittäneet mitään huomiota.

Mutta minä, niin, minä sitten ihastuin yhteen lehmään. Lehmän nimi oli Muurikki. Nätti nimi ja nätti lehmä. Yritin aina päästä mahdollisimman lähelle Muurikkia, mutta silloinkin kun olimme ulkona laitumella, meidän välissä oli aina aita. Navetassa en päässyt häntä lähellekään.

Kevättalvella intoni oli suurimmillaan. Minä himoitsin lehmien ja varsinkin Muurikin luo. Silloin minä uskoin, että myös Muurikki oli ihastunut minuun ja odotti että jotenkin aikeissani onnistuisin. Laitumella ollessamme minä sitä aikani pähkäilin ja lopulta päädyin aivan laitumen toiselle reunalle, niin pitkälle kaikista muista naudoista ja noista kaikkea vahtivista ihmisistä kuin suinkin ja onnistuin lopulta kaatamaan aita aivan pieneltä alalta kenenkään huomaamatta.

Ja ykskaks olinkin yksin lehmien kanssa ja niitä oli paljon. Niin, tai olin melkein yksin. Kuljin laitumen poikki ja takaisin, olin kuin laitumen valtias. Mutta kun lähestyin Muurikkia, kylkeeni tuli jotain suurta, jotain vielä minuakin suurempaa. Se oli Allister.

Olin Allisterin nähnyt vain vilaukselta aikaisem min. Tuo Allister oli suuri sonni, paljon suurempi kuin mitä minä olin, suurempi kuin yksikään toinen näkemäni sonni tai härkä. Allister oli kartanon ylpeys. Ihmiset kutsuivat Allisteria siitossonniksi, mutta en tiennyt mitä se tarkoitti. Kaikki minulle selvisi sitten joskus myöhemmin, mutta liian myöhään. Sillä hetkellä Allister oli vain sonni, kilpaileva sonni, sonni Muurikin ja minun välissä.

Kuljin lehmien laitumella kuin sonni, mutta aina milloin yritin päästä lähelle Muurikkia, Allister ilmestyi jostain paikalle ja työnsi minut pois, kerran hän jopa onnistui vähän puskemaan minua, niin että sain kylkeeni kipeän, verta vuotavan haavan.

Jäin silti lähistölle, mutta en yrittänyt enää lähelle Muurikkia.

Etsin itselleni sopivan paikan loivasta rinteestä lehmien ja Allisterin yläpuolelta, jäin vaanimaan. Näin että Allister aluksi piti minua silmällä, mutta kun en mitään tehnyt, hän kai unohti minut. Allister tyytyi vahtimaan lehmiä, joita kai piti ominaan. Tuntui että Allisterkin oli mieltynyt juuri Muurikkiin. Ja jossain vaiheessa päivää Allister koetti nousta Muurikin selkään. Ensimmäisellä kerralla hän ei siinä onnistunut, mutta yritti pian uudelleen. Silloin minut oltiin kokonaan unohdettu ja Allister näki vain Muurikin.

Kun Allister lopulta nousi kunnolla Muurikin selkään, silloin koitti tilaisuuteni ja käytin sen heti. Otin vauhtia, laskin pääni alas ja juoksin päin Allisterin ahteria. Sarveni painuivat syväälle Allisterin takalistoon ja Allister kiljui kivusta ja kauhusta. He molemmat kaatuivat nurmikolle.

Minä juoksin pienen kierroksen ja asetuin sitten rinteeseen yläosaan, niin että olisin Allisterin yläpuolella jos tämä hyökkäisi kimppuuni. Mutta Allister vain ulisi ja valitti ja kun pääsi jaloilleen, juoksi laitumen toiselle reunalle lehmien taakse piiloon.

Käyskentelin lehmien joukkoon kuin laitumen valtias ikään. Minä olin voittanut Allisterin, tuon seudun suurimman sonnin. Olin voittaja, olin voittamaton. Olin nyt itse kiistatta tienoon hurjin sonni. Allister piileskeli jossain lehmien takana ja kun sattui paikalle mistä olin aitaa kaatanut, juoksi hän aukosta härkien joukkoon, luovutti kaikki lehmänsä minulle.

Olin ylpeä teostani ja tunsin itseni voimakkaaksi ja isoksi, tunsin itseni voittajaksi. Olin voittaja, olin voittamaton, olin vahvin kaikista. Lehmät mölisivät ympärilläni ja se oli kuin

musiikkia korvilleni. Ihmisiä juoksi paikalle ja ne huusivat minulle ja toisilleen ja heiluttivat käsiään.

Mutta samassa kun ihmiset ennättivät luokseni, tajusin etteivät ne juhlineetkaan voittoa. Ne näyttivät kiukkuisilta, huusivat ja kirosivat, juoksivat ympärilläni ja piirittivät minut, ja jollain niistä oli mukana köysi ja se lassosi minut niin etten päässyt pakoon. Ne tarttuivat minuun kiinni joka puolelta, sarvista ja jaloista ja onnistuivat kaatamaan minut maahan. Ne sitoivat jalkani yhteen ja pehtori potkaisi minua päin turpaa. Ne sitoivat köyden kaulaani niin tiukasti, että olin tukehtua.

Minut kannettiin seipään varassa ainakin kymmenen miehen voimin navettaan ja koko matkan ajan selkäni raapi maata niin että nahka selästä kului vereslihalle. Minut teljettiin navettaan ja siellä pieneen koppiin.

En ymmärtänyt mitään. Minua kohdeltiin kuin jotain villieläintä, vaikka minä olin voittanut Allisterin. Olin voittaja sonni ja silti minua kohdeltiin kuin jotain tuholaista.

En ymmärtänyt sitä.

Siinä pienessä kopissa vietin pitkän aikaa ilman ruokaa ja vettä. Köydet sentään joku avasi ja saatoin nousta jaloilleni. Mutta koppi oli niin pieni, että hädin tuskin kääntymään mahduin. Saatoin sentään kopista työntää pääni navetan puolelle, mutta sekin oli virhe. Ohi kulkenut renki löi minua nyrkillä turpaan, piikaa heitti päälleni ämpärillä kylmää vettä, pehtori kirosi minua naama punaisena.

Ohitseni kulki päivän aikana paljon ihmisiä ja eläimiä, mutta kaikki ne olivat minulle vihoissaan. Pehtori pysähtyi koppini kohdalle monta kertaa ja aina se uhkasi tappaa minut. Monet muut ihmiset uhkasivat aivan samaa. Lehmät koettivat potkaista minua ohi kulkiessaan, vaikka välissä oli seinä ja monta metriä tyhjää tilaa. Sonnit painoivat kohdallani päänsä kumaraan ja olivat kuin hyökkäävinään sarvet ojossa kimppuuni. Hevoset, lampaat ja jopa kanat tuntuivat olevan vihoissaan minulle.

Niin pieni koppi oli, että kunnolla makuulle en päässyt. Nukuin seisaallani sen minkä pystyin. Pieni reikä ulkoseinässä sentään oli ja saatoin siitä katsella ulos. Näin aukosta vasikoiden laitumen ja kymmenkunta vasikkaa. Ne leikkivät ja temmelsivät kuin täysin huolia vailla. Niillä elämä oli vielä edessä.

Minä sen sijaan elin kopissa kituen ja kuolemaa odottaen.

Niin kului päiviä ja öitä pienessä kopissa, missä minulla ei ollut muuta virkaa kuin väistellä ohi kulkevia ihmisiä ja eläimiä, muuttua mahdollisimman pieneksi ettei minua huomattaisi.

Kuin salaa muuan helläsydäminen navettapiika kanto minulle vettä, etten aivan nääntynyt. Myöhemmin sain myös vähän heiniä syötäväksi ja toipa samanainen piika myös olkia lattialle pehmikkeeksi, niin että saatoin torkkua polvillani ilman että kova lattia hinkkasi jaloista nahkaa rikki.

Silloin kun vasikat olivat laitumella, tutkin niitä tarkoin. Luulen että ainakin yksi niistä oli minun siittämä. Se ei niinkään muistuttanut minua, vaan muuatta lehmää, jonka olin tavannut ennen kuin Muurikkia olin nähnytään. Loput vasikoista kai olivat Allisterin tekemiä, kun olivat niin isoja ja pulskia. Tuo yksi vasikka, jota epäilin omakseni, oli selvästi heiveröisempi kuin muut, mutta näytti silti kuin olisi syönyt enemmän kuin toiset. Vaikka se oli vielä nuori, näki jo ettei siitä koskaan kasvaisi Allisterin kokoista jättiläistä.

Kun tuo vasikka katsoi suoraan minuun ja kun näin sen turvan, se toi mieleeni jotain. Sillä oli ruskeat posket, valkoinen otsa ja turparunko, aivan samoin kuin eräällä aiemmin tapaamallani lehmällä.

Se käväisi mielessä vain sen hetken, minkä vasikoita näin. Kun vasikat ajettiin muualle, unohdin sen ja sen äidin, jatkoin ankeaa elämäni.

Mietin silloin paljon sitä, että miksi ihmiset olivat äkeissään minulle siitä, että olin Allisteria puskenut. Mitä se ihmisille kuului, jos minä toista sonnia puskin. Sitenhän naudat olivat eläneet aikojen alusta lähtien, sonnit

puskeneet toisiaan lehmistä kilpaillessaan. Se oli nautojen elämää. Olin puskenut Allisteria ja Allister oli pinkonut pakoon.

Minä olin voittaja ja laitumen herra, mutta ihmisten väliintulo sotki aivan selvän asian. Jos olisimme eläneet kuin naudat aikojen alusta alkaen, niin Allister olisi paennut vieläkin kauemmaksi, jonnekin kilometrien päähän, olisi ehkä aikojen kuluttua toipunut vammoistaan ja toivuttuaan haastanut minut ja ehkä olisi voittanut minut ja silloin minä olisin paennut jonnekin vain nuolemaan haavojaani. Nautojen elämä oli sellaista, oli aina ollut.

Arvelin etteivät nuo pienet ihmiset vain ymmärtäneet, mistä siinä kaikessa perimmältään oli kyse.

Lopulta isompi joukko ihmisiä tuli minua katsomaan, joukossa oli myös tuo ukko, jota kutsuivat milloin tohtoriksi, milloin kartanonherraksi, milloin vain herraksi ja milloin Vaalperiksi. Se vain katsoi minua, kuunteli samalla mitä pehtori ja muut ihmiset selittivät. Paikalla oli myös yksi mustiin pukeutunut nainen, seisoi hyvin lähellä Vaalperia. Se näytti aivan tuonelan enkeliltä.

Olin silloin aivan varma siitä, että pian minut tapettaisiin ja siksi tuonelan enkeli oli mukana.

Muut paikalla olevat ihmiset olivat vain ihmisiä, renkejä ja piikoja. Olin kai jokaisen niistä joskus nähnyt, mutta en ollut pannut merkille.

- Tappaa se pitäisi, sanoi pehtori. - Taisi tehdä Allisterista nyt kuohilaan. Niin salakavala ja ovela, että voi vietävä... Lihoiksi minä sen panisin. Skotlannista asti haettiin tänne sonni ja tuo hemmetin maatiaishärkä puskee sen kuohilaaksi, koko tienoon parhaan siitossonnin, ehkä koko Suomen parhaan siitossonnin. Tuo pahainen härkä, tuo iljettävä...

Kartanonherra katsoi minua tarkasti, varsinkin takapäätäni.

- Mutta eihän tämä edes ole härkä, vaan sonni, se sanoi. - Miksei sitä ole aikoja sitten kuohittu.